

תולדות האומנות והבנתה

הוראות

א. משך הבחינה: שלוש שעות.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה ארבעה פרקים.

פרק ראשון	-	התבוננות ביצירות אומנות	-	(14x2)	-	28 נקודות
פרק שני	-	נקודות מוצא	-	(18x3)	-	54 נקודות
פרק שלישי	-	אומנות בהקשרים שונים	-	(18x1)	-	18 נקודות
פרק רביעי	-	העמקה בתקופה או בנושא	-	סך הכול	-	100 נקודות

ג. חומר עזר מותר בשימוש: אין.

ד. הוראות מיוחדות:

- מן הפרקים השני והשלישי יש לענות על שלוש שאלות סך הכול – מכל פרק על שאלה אחת לפחות.
- סך כל השאלות שעליהן יש לענות בבחינה זו הוא שש.
- אין להדגים באמצעות אותה היצירה בתשובות שונות.
- כדי לענות על שאלות 11 ו-12 על התלמידים לצרף למבחן שני תצלומי צבע של יצירותיהם.

יש לכתוב במחברת הבחינה בלבד. יש לרשום "טיוטה" בראש כל עמוד המשמש טיוטה.
כתיבת טיוטה בדפים שאינם במחברת הבחינה עלולה לגרום לפסילת הבחינה.

השאלות בשאלון זה מנוסחות בלשון רבים, אף על פי כן על כל תלמידה וכל תלמיד להשיב עליהן באופן אישי.

בהצלחה!

השאלות

פרק ראשון – התבוננות ביצירות אומנות (28 נקודות)

ענו על שתיים מן השאלות 1–4 (לכל שאלה – 14 נקודות).

1. ציור

התבוננו בציור שבנספח לשאלה 1: **מהגן הבוטני**, הילה שפיצר, 2021 (תמונה 1).

א. תארו את הציור, והסבירו מהו סגנון הציור (דרך המבע: ריאליסטי, מופשט, סכמתי וכדומה). התבססו בתשובתכם על אחד מן האמצעים האומנותיים האלה: צורה, צבעוניות, אופן הנחת הצבע, אור וצל, קומפוזיציה, פרספקטיבה, דימויים. (6 נקודות)

ב. תארו אילו רגשות הציור מעורר בכם. בססו את תשובתכם על שני אמצעים אומנותיים שלא כתבתם עליהם בסעיף א. (8 נקודות)

2. צילום

התבוננו בתצלום שבנספח לשאלה 2: **The Two Sides of the Time** ("שני הצדדים של הזמן"), הדר מיץ, 2018 (תמונה 2).

א. תארו את התצלום. בססו את תשובתכם על שניים מן האמצעים האומנותיים האלה: פוקוס (חדות/טשטוש), תאורה, צבעוניות. (6 נקודות)

ב. הסבירו אילו תחושות או אסוציאציות התצלום מעורר בכם. בתשובתכם התייחסו לאחד מן הדימויים שבתצלום. (8 נקודות)

3. פיסול ומיצב

התבוננו בתצלומים שבנספח לשאלה 3, שבהם נראה המיצב **Another Day in the Office** ("עוד יום במשרד"), רון אסולין, 2022 (תמונות 3–5).

א. תארו את המיצב. בתשובתכם התייחסו לניגודיות בין הדימויים השונים שביצירה – כיסאות ומוטות פלדה. (6 נקודות)

ב. הסבירו את הקשר בין שם או נושא המיצב ובין התחושות שהמיצב מעורר בכם. בתשובתכם התבססו על שניים מן האמצעים האומנותיים האלה: צבע, חזרתיות, חומר. (8 נקודות)

4. אדריכלות

התבוננו בתצלומים שבנספח לשאלה 4, שבהם נראה מבנה **ספרייה** ברובע טונג'ואו, בייג'ין. את המבנה תכנן משרד האדריכלים הנורווגי סנוהטה בשיתוף עם ECADI בשנת 2024 (תמונות 6–8).

א. תארו את המבנה. בתשובתכם התבססו על שניים מן האמצעים האומנותיים האלה: מקצב, סימטריה/אסימטריה, צורה, יחסי גודל (פרופורציה), חומרים, תאורה. (6 נקודות)

ב. הספרייה מאופיינת בעיצוב לא שגרתי. מה לדעתכם הייתה המטרה של האדריכלים בבחירת העיצוב של המבנה? בססו את תשובתכם על אמצעי אומנותי אחד שלא כתבתם עליו בסעיף א. (8 נקודות)

פרק שני – נקודות מוצא

- **שימו לב:** מן הפרקים השני והשלישי יש לענות על שלוש שאלות סך הכול – מכל פרק על שאלה אחת לפחות (לכל שאלה – 18 נקודות; סך הכול – 54 נקודות).
- אין להדגים באמצעות אותה היצירה בתשובות שונות.

5. יצירה אומן-חברה: התגייסות למען מחאה

- אומנים ואומניות רבים בישראל מביעים ביצירותיהם מחאה.
- א. בחרו ביצירה אחת שבה באה לידי ביטוי מחאה. ציינו את שם האומן ואת שם היצירה, ותארו אותה בקצרה. (7 נקודות)
- ב. מהי המחאה שבאה לידי ביטוי ביצירה? הסבירו כיצד שני אמצעים אומנותיים שנעשה בהם שימוש ביצירה מביעים את המחאה. (11 נקודות)

6. יחסי אומן-זהות / זהות אתנית

- א. בחרו ביצירה שעוסקת בזהות אתנית. ציינו את שם האומן ואת שם היצירה, ותארו אותה בקצרה. (7 נקודות)
- ב. הסבירו מהי לדעתכם העמדה שבאה לידי ביטוי ביצירה. בססו את תשובתכם על שני אמצעים אומנותיים. (11 נקודות)

7. תפיסת המציאות על ידי האומן – האומנות כאוטוביוגרפיה

- תופעה שכיחה באומנות היא אומנים שמייצגים ביצירותיהם את דמותם ומרכיבים מן הביוגרפיה שלהם.
- א. בחרו ביצירה שבה ייצג האומן את דמותו, וגם מרכיבים מן הביוגרפיה שלו. ציינו את שם האומן ואת שם היצירה, ותארו אותה בקצרה. (7 נקודות)
- ב. תארו מה הם המרכיבים הביוגרפיים שבאים לידי ביטוי ביצירה. בתשובתכם התייחסו לדימויים ביצירה ולאמצעי אומנותי אחד. (11 נקודות)

8. מסורת וחדשנות – מהפכה, חידוש ומקוריות כמרכיבי יסוד במודרניזם

- באומנות המודרנית, חידוש ומקוריות הם מרכיבי יסוד ביצירות אומנות.
- א. בחרו ביצירת אומנות מן התקופה המודרנית (1870–1970 בקירוב) שמשקפת את עקרונות החידוש והמקוריות. ציינו את שם האומן ואת שם היצירה, ותארו אותה בקצרה. (7 נקודות)
- ב. הסבירו באמצעות שני אמצעים אומנותיים שנעשה בהם שימוש ביצירה כיצד היצירה משקפת את עקרונות החידוש והמקוריות במודרניזם. (11 נקודות)

פרק שלישי – אומנות בהקשרים שונים

- **שימו לב:** מן הפרקים השני והשלישי יש לענות על שלוש שאלות סך הכול – מכל פרק על שאלה אחת לפחות (לכל שאלה – 18 נקודות; סך הכול – 54 נקודות).
- אין להדגים באמצעות אותה היצירה בתשובות שונות.

9. מאמרים

במסגרת לימודי האומנות קראתם את אחד מן המאמרים האלה:

- "סקסיזם, מיליטריזם ושדה האמנות הישראלי: התקבלותה של ביאנקה אשל-גרשוני", מאת איילת כרמי.
- "יציאת מצרים של זויה צ'רקסקי", מאת סבינה שביד.

א. הסבירו מהו הנושא המרכזי של המאמר שקראתם. (7 נקודות)

ב. בחרו ביצירה אחת המוזכרת במאמר שקראתם ומשקפת את הנושא העיקרי של המאמר. ציינו את שם היצירה, ותארו אותה בקצרה. הסבירו באיזה אופן היצירה משקפת את נושא המאמר. התייחסו בתשובתכם לשני אמצעים אומנותיים. (11 נקודות)

10. ביקור בתערוכה

בחרו בתערוכה שביקרתם בה במסגרת לימודי האומנות.

א. ציינו את שם התערוכה, את הנושא שלה והיכן הוצגה. תארו את התערוכה בקצרה. (7 נקודות)

ב. בחרו ביצירה אחת מן התערוכה. ציינו את שם האומן ואת שם היצירה, ותארו אותה בקצרה. הסבירו כיצד נושא התערוכה בא לידי ביטוי ביצירה שבחרתם. בתשובתכם התייחסו לאופן הצבתה של היצירה ולמיקומה בחלל התערוכה. (11 נקודות)

11. דיאלוג עם אומן

אם בחרתם לענות על שאלה זו, יש לצרף תצלום של היצירה שיצרתם בשיעורי האומנות.

- א. בסדנת האומנות יצרתם את העבודה "דיאלוג עם אומן". ציינו את שם האומן שבחרתם, והסבירו מדוע בחרתם באומן זה. בתשובתכם התייחסו לדרך הביטוי של האומן ולנושאים שבהם עסק ביצירותיו. בססו את תשובתכם על אחת מיצירותיו של האומן (יש לציין את שם היצירה בתשובה). (7 נקודות)
- ב. תארו בקצרה את היצירה שלכם. הסבירו את הדיאלוג בין יצירתכם ובין יצירת האומן. בתשובתכם התייחסו לנקודת דמיון אחת ולנקודת שוני אחת. (11 נקודות)

12. אוצרות

אם בחרתם לענות על שאלה זו, יש לצרף תצלום של התערוכה שאצרתם (מקט/דגם/חלל אמיתי/חלל וירטואלי).

א. במסגרת לימודיכם אצרתם תערוכה. ציינו את שם התערוכה והסבירו את הנושא שלה. תארו בקצרה יצירה אחת מן התערוכה, והסבירו כיצד היא מבטאת את נושא התערוכה. (7 נקודות)

ב. תארו את היצירה הפותחת את התערוכה ואת היצירה הסוגרת אותה. ציינו את שמות היצירות, והסבירו מדוע בחרתם להציב כל אחת מהן במיקום זה. (11 נקודות)

פרק רביעי – העמקה בתקופה או בנושא (18 נקודות)

בפרק זה חמישה נושאים:

א. אומנות קלאסית ב. אומנות הרנסנס ג. אומנות הבארוק ד. אומנות יהודית – תרבות חזותית ה. אומנות האסלאם
יש לבחור בנושא שלמדתם עליו בהעמקה, ולענות על אחת מן השאלות בנושא זה.

א. אומנות קלאסית – יוון ורומא בעת העתיקה

אם בחרתם בנושא זה, ענו על אחת מן השאלות 13–15 (18 נקודות).

שימו לב: אין להדגים באמצעות אותה היצירה בתשובות שונות.

13. במיתולוגיה היוונית מסופר, בין השאר, על עלילותיהם של האלים, שרבים מהם מתוארים כדמות אנוש.
א. בחרו ביצירה אחת מן העת העתיקה אשר מופיעים בה אל אֶן אלה מן המיתולוגיה היוונית, ותארו אותה בקצרה.
בתשובתכם ציינו את שם האל או האלה, והתייחסו לתפקיד המיתולוגי שלהם. (7 נקודות)
ב. ציינו שני אמצעים אומנותיים המאפיינים את העת העתיקה ובאים לידי ביטוי ביצירה שבחרתם. (11 נקודות)
14. א. מהי אנטבלטורה? הסבירו היכן במבנה ממוקמת האנטבלטורה, ופרטו מה הם החלקים המרכיבים אותה. (9 נקודות)
ב. בחרו במבנה דתי אֶן חילוני, יווני אֶן רומי, שבאנטבלטורה שלו מתוארת סצנה או התרחשות כלשהי. ציינו מהו המבנה והיכן הוא ממוקם. תארו את הסצנה המתוארת באנטבלטורה והסבירו את הקשר שלה לתפקיד המבנה. (9 נקודות)
15. האופן שבו המציאות מיוצגת באומנות השתנה לאורך ההיסטוריה.
א. בחרו ביצירה מן העת העתיקה שיש בה תיאור אשלייתי (חיקוי) של המציאות. ציינו את שם היצירה ותארו אותה בקצרה.
הדגימו באמצעות שני אמצעים אומנותיים כיצד חיקוי המציאות בא לידי ביטוי ביצירה. (9 נקודות)
ב. בחרו ביצירה מן התקופה המודרנית אֶן הפוסט־מודרנית אֶן העכשווית שמשקפת אופן ייצוג שונה (דרך מבע) של המציאות.
ציינו את שם האומן ואת שם היצירה, ותארו אותה בקצרה. הדגימו באמצעות שני אמצעים אומנותיים כיצד ייצוג המציאות בא לידי ביטוי ביצירה. (9 נקודות)

ב. אומנות הרנסנס

אם בחרתם בנושא זה, ענו על אחת מן השאלות 16–18 (18 נקודות).

שימו לב: אין להדגים באמצעות אותה היצירה בתשובות שונות.

16. **א.** הסבירו את המושג "רנסנס" ואת משמעותו. ציינו והסבירו בקצרה שלושה עקרונות המאפיינים את התקופה. (9 נקודות)
- ב.** בחרו בפסל מתקופת הרנסנס. ציינו את שם האומן ואת שם הפסל, ותארו את הפסל בקצרה. בתיאורכם התייחסו לשני אמצעים אומנותיים שמשקפים עקרון אחד מן העקרונות שציינתם בסעיף א. (9 נקודות)
17. **א.** בחרו ביצירה מתקופת הרנסנס שמוצג בה דימוי/סמל מן המיתולוגיה הקלאסית. ציינו את שם האומן ואת שם היצירה, ותארו אותה בקצרה. (7 נקודות)
- ב.** ציינו מהו הדימוי/הסמל המיתולוגי המוצג ביצירה ומהו תפקידו ביצירה. בססו את תשובתכם על שני אמצעים אומנותיים. (11 נקודות)
18. האופן שבו המציאות מיוצגת באומנות השתנה לאורך ההיסטוריה.
- א.** בחרו ביצירה מתקופת הרנסנס שיש בה תיאור אשלייתי (חיקוי) של המציאות. ציינו את שם האומן ואת שם היצירה, ותארו אותה בקצרה. הדגימו באמצעות שני אמצעים אומנותיים כיצד חיקוי המציאות בא לידי ביטוי ביצירה. (9 נקודות)
- ב.** בחרו ביצירה מן התקופה המודרנית או הפוסט־מודרנית או העכשווית שמשקפת אופן ייצוג שונה (דרך מבע) של המציאות.
- ציינו את שם האומן ואת שם היצירה, ותארו אותה בקצרה. הדגימו באמצעות שני אמצעים אומנותיים כיצד ייצוג המציאות בא לידי ביטוי ביצירה. (9 נקודות)

ג. אומנות הבארוק

אם בחרתם בנושא זה, ענו על אחת מן השאלות 19 – 21 (18 נקודות).

שימו לב: אין להדגים באמצעות אותה היצירה בתשובות שונות.

19. צמיחת סגנון הבארוק הייתה קשורה, בין השאר, לעליית תנועת הקונטרה־רפורמציה.
- א. הסבירו מהי תנועת הקונטרה־רפורמציה ומה היו השלכותיה על האומנות. (7 נקודות)
- ב. בחרו ביצירה מתקופת הבארוק. ציינו את שם האומן ואת שם היצירה, ותארו אותה בקצרה. ציינו שני אמצעים אומנותיים ביצירה שמשקפים את השינוי שהובילה תנועת הקונטרה־רפורמציה. (11 נקודות)
20. א. הסבירו מה הם "ציורי הז'אנר", ותארו בקצרה את השינויים הכלכליים והחברתיים שהובילו לצמיחתם. (9 נקודות)
- ב. בחרו ביצירה מתקופת הבארוק שממשיכת לקטגוריה של ציורי הז'אנר. ציינו את שם האומן ואת שם היצירה, ותארו אותה בקצרה. הסבירו כיצד היצירה משקפת את השינויים הכלכליים והחברתיים שהתחוללו באותה תקופה. (9 נקודות)
21. האופן שבו המציאות מיוצגת באומנות השתנה לאורך ההיסטוריה.
- א. בחרו ביצירה מתקופת הבארוק שיש בה תיאור אשלייתי (חיקוי) של המציאות. ציינו את שם האומן ואת שם היצירה, ותארו אותה בקצרה. הדגימו באמצעות שני אמצעים אומנותיים כיצד חיקוי המציאות בא לידי ביטוי ביצירה. (9 נקודות)
- ב. בחרו ביצירה מן התקופה המודרנית או הפוסט־מודרנית או העכשווית שמשקפת אופן ייצוג שונה (דרך מבע) של המציאות.
- ציינו את שם האומן ואת שם היצירה, ותארו אותה בקצרה. הדגימו באמצעות שני אמצעים אומנותיים כיצד ייצוג המציאות בא לידי ביטוי ביצירה. (9 נקודות)

ד. אומנות יהודית – תרבות חזותית

אם בחרתם בנושא זה, ענו על אחת מן השאלות 22–24 (18 נקודות).

שימו לב: אין להדגים באמצעות אותה היצירה בתשובות שונות.

22. **א.** בחרו ביצירה מן התקופה המודרנית או הפוסט־מודרנית או העכשווית שנעשה בה שימוש בסמל או במוטיב יהודי. ציינו את שם האומן ואת שם היצירה, ותארו אותה בקצרה. (7 נקודות)
- ב.** ציינו מהו הסמל או המוטיב היהודי שבא לידי ביטוי ביצירה ומהו תפקידו ביצירה. בססו את תשובתכם על שני אמצעים אומנותיים. (11 נקודות)
23. **א.** ציינו והסבירו שני ביטויים שונים של קשר בין טקסט לדימוי ביצירה החזותית היהודית. (7 נקודות)
- ב.** בחרו ביצירה של אומן יהודי המשקפת את אחד הקשרים בין טקסט לדימוי שציינתם בסעיף א. ציינו את שם האומן (אם ידוע) ואת שם היצירה, ותארו אותה בקצרה. הסבירו מהו הקשר בין הטקסט לדימוי ביצירה שבחרתם. (11 נקודות)
24. האופן שבו המציאות מיוצגת באומנות השתנה לאורך ההיסטוריה.
- א.** בחרו ביצירה מן האומנות היהודית שיש בה תיאור אשלייתי (חיקוי) של המציאות. ציינו את שם האומן (אם ידוע) ואת שם היצירה, ותארו אותה בקצרה. הדגימו באמצעות שני אמצעים אומנותיים כיצד חיקוי המציאות בא לידי ביטוי ביצירה. (9 נקודות)
- ב.** בחרו ביצירה מן התקופה המודרנית או הפוסט־מודרנית או העכשווית שמשקפת אופן ייצוג שונה (דרך מבע) של המציאות. ציינו את שם האומן ואת שם היצירה, ותארו אותה בקצרה. הדגימו באמצעות שני אמצעים אומנותיים כיצד ייצוג המציאות בא לידי ביטוי ביצירה. (9 נקודות)

ה. אומנות האסלאם

אם בחרתם בנושא זה, ענו על אחת מן השאלות 25–27 (18 נקודות).

שימו לב: אין להדגים באמצעות אותה היצירה בתשובות שונות.

25.

מבנה כיפת הסלע בירושלים הוא המבנה הקדום ביותר ששרד מראשית האסלאם.

א. תארו בקצרה את חלקי המבנה ואת אופן עיטורו. בתשובתכם התייחסו לאתר שבו המבנה ממוקם. (9 נקודות)

ב. על פי המסורת המוסלמית, מדוע נבנתה כיפת הסלע? (9 נקודות)

26.

אומנות האסלאם התאפיינה מראשיתה בגישה ייחודית לאורנמנט.

א. ציינו והסבירו שני מאפיינים של האורנמנט בארכיטקטורה האסלאמית. (8 נקודות)

ב. בחרו במבנה מאומנות האסלאם שיש בו שימוש בולט באורנמנט. ציינו את שם המבנה ואת מיקומו, ותארו את המבנה

בקצרה. הסבירו באמצעות מאפיין נוסף, שלא ציינתם בסעיף א, מהו תפקידו של האורנמנט במבנה שבחרתם.

(10 נקודות)

27.

האופן שבו המציאות מיוצגת באומנות השתנה לאורך ההיסטוריה.

א. בחרו ביצירה מן האומנות האסלאמית שיש בה תיאור אשלייתי (חיקוי) של המציאות. ציינו את שם האומן (אם ידוע)

ואת שם היצירה, ותארו אותה בקצרה. הדגימו באמצעות שני אמצעים אומנותיים כיצד חיקוי המציאות בא לידי

ביטוי ביצירה. (9 נקודות)

ב. בחרו ביצירה מן התקופה המודרנית או הפוסט־מודרנית או העכשווית שמשקפת אופן ייצוג שונה (דרך מבע) של

המציאות.

ציינו את שם האומן ואת שם היצירה, ותארו אותה בקצרה. הדגימו באמצעות שני אמצעים אומנותיים כיצד ייצוג

המציאות בא לידי ביטוי ביצירה. (9 נקודות)

בהצלחה!

נספח לשאלה 1

תמונה 1 – הילה שפיצר, מהגן הבוטני, פסטל ואקריליק על נייר, 100x75 ס"מ (מ-12 חלקים), 2021.
(כל הזכויות שמורות להילה שפיצר)

נספח לשאלה 2

תמונה 2 – הדר מיץ, **The Two Sides of the Time** ("שני הצדדים של הזמן"), תצלום, הזרקת דיו, 90x60 ס"מ, מ, 2018.
(כל הזכויות שמורות להדר מיץ)

נספח לשאלה 3

תמונה 3 – רון אסולין, *Another Day in the Office* ("עוד יום במשרד"), כיסאות המתנה ומוטות פלדה, 2022.
(כל הזכויות שמורות לרון אסולין. צילום: אלעד שריג)

המשך נספח לשאלה 3

תמונה 5 – רון אסולין, **Another Day in the Office** ("עוד יום במשרד"),
כיסאות המתנה ומוטות פלדה, 2022 [פרט].
(כל הזכויות שמורות לרון אסולין. צילום: אלעד שריג)

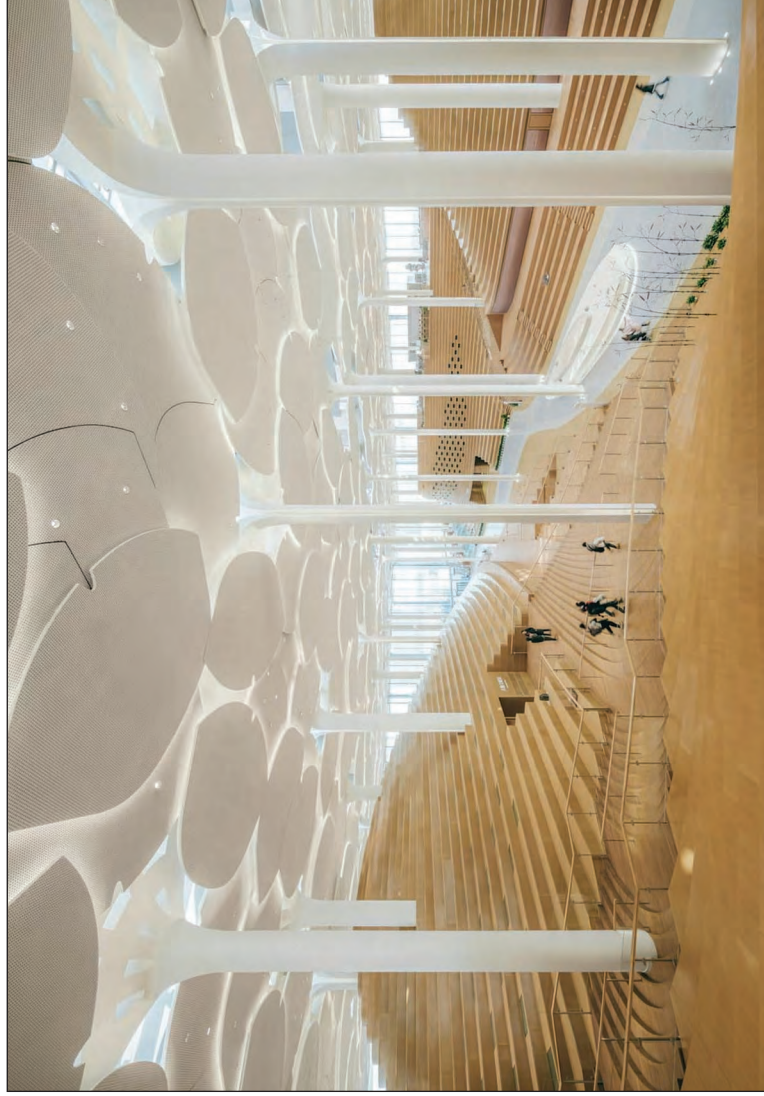
תמונה 4 – רון אסולין, **Another Day in the Office** ("עוד יום במשרד"),
כיסאות המתנה ומוטות פלדה, 2022 [פרט].
(כל הזכויות שמורות לרון אסולין. צילום: אלעד שריג)

נספח לשאלה 4

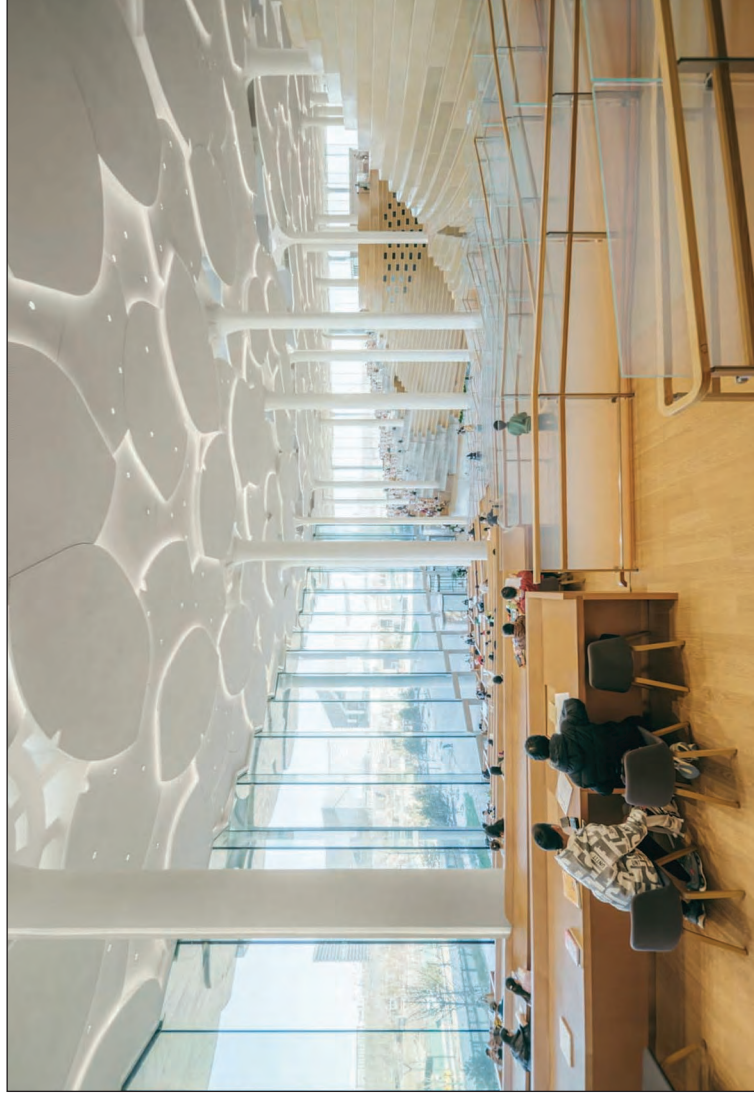

תמונה 6 – מבנה ספרייה, רובע טונגזואו, בייג'ין, בתכנון משרד האדריכלים הנורווגי סנוהטה (Snøhetta) בשיתוף עם ECADI, 75,000 מטרים רבועים, גובה כ-16 מטרים, זכויות, מתכת, בטון, 2024.
(כל הזכויות שמורות לסנוהטה. צילום: Yumeng Zhu)

המשך נספח לשאלה 4

המונה 7 – מבנה ספרייה, רובע טונגזואו, בייג'ין, בתכנון משרד האדריכלים הנורווגי סנהטה (Shohetta) בשיתוף עם ECADI, 75,000 מטרים רבועים, גובה כ-16 מטרים, זוכית, מתכת, בטון, 2024 [פרט].
(כל הזכויות שמורות לסנהטה. צילום: Yumeng Zhu)

המונה 8 – מבנה ספרייה, רובע טונגזואו, בייג'ין, בתכנון משרד האדריכלים הנורווגי סנהטה (Shohetta) בשיתוף עם ECADI, 75,000 מטרים רבועים, גובה כ-16 מטרים, זוכית, מתכת, בטון, 2024 [פרט].
(כל הזכויות שמורות לסנהטה. צילום: Yumeng Zhu)